

онтологічних підстав. Упередження формується переважно (а в більшості випадків – виключно) у текстуально-семантичному просторі, є дискурсивно-символічним за своєю природою. Тому ненависть – це емоція, що ґрунтується на тексті, який функціонально не лише репрезентує контури й зміст дійсності, історії (нарративу), а й дезінтегрує спільноту, дегуманізує носіїв інакшості. Тож виправданою є увага на протидії поширенню мови ворожнечі. Але мова ворожнечі (hate speech) є лише поверхневим рівнем детермінації кримінальних правопорушень на ґрунті ненависті. Глибинні ж фактори укорінені у надрах дискурсивно-комунікативних, перцептивних культурних й цивілізаційних матриць. Аналіз їх змісту, закономірностей відтворення, в тому числі й за допомогою політичної пропаганди, сугестії – актуальна задача подальших кримінологічних досліджень. Гіпотетично вони здатні наблизити нас до розуміння природи сучасного російського фашизму.

Література

1. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія. Х. : Діа Плюс, 2013. 524 с.
2. Прібиткова Н. О. Характеристика культурно-психологічних факторів поширення расизму та ксенофобії. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3 (78). С. 80–88.
3. Горбачова О. В. Ресентимент як пояснювально-концептуальне поняття // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 8 квіт. 2016 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2016. С. 188–190.
4. Орлов Ю. В. Ресентимент : шлях від жертвовності до злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2020. № 1 (22). С. 140–151.

Валентин ЛЮДВІК,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ У ФОРМІ ПРОПАГАНДИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

У зв'язку з військовою агресією російської федерації 03 березня 2022 року Верховна Рада України внесла зміни до Кримінального кодексу України, а саме доповнила його ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» [1]. Дана стаття Кримінального кодексу містить 8 частин та примітки.

Зокрема, ч. 3 ст. 111-1 КК України передбачає кримінальну відповідальність за: «Здійснення громадянином України пропаганди у

зкладах освіти незалежно від типів та форм власності з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України, а також дії громадян України, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти» [2]. Відповідно до ч. 1 ст. 2 КК підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом [2]. Отже, правовими (юридичними) підставами кримінальної відповідальності за колаборційну діяльність у формі пропаганди у закладах освіти є діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого. ч. 3 ст. 111-1 КК.

Склад кримінального правопорушення передбачений ч. 3 ст. 111-1 КК, як і будь який інший, складається з наступних елементів: об'єкт кримінального правопорушення, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Родовим об'єктом кримінального правопорушення, виходячи з розташування статті, виступають суспільні відносини у сфері охорони основ національної безпеки України. Національна безпека (ст. 1 ЗУ «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року) – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, охорони дитинства, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, кібербезпеки та кіберзахисту, соціальної політики та пенсійного забезпечення, житлово-комунального господарства, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології і навколишнього природного середовища та інших сферах державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам [3].

Безпосереднім основним об'єктом виступають національні інтереси у сфері освіти та науки.

З об'єктивної сторони кримінальне правопорушення вчиняється у двох формах і полягає у

1) здійсненні громадянином України пропаганди у закладах освіти незалежно від типів та форм власності

2) у вчиненні громадянами України дії, спрямованої на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти.

ПРОПАГАНДА, и, ж. Поширення і постійне, глибоке та детальне роз'яснення яких-небудь ідей, поглядів, знань. // Ідейний вплив на широкі маси або певні групи людей, що носить політичний або релігійний характер. // Система засобів масового поширення ідей, поглядів і т. ін. [4]

Заклад освіти – це юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність. [5]

ВПРОВАДЖЕННЯ (УПРОВАДЖЕННЯ), я, с. 1. тільки одн. Дія за знач. **впровадити. ВПРОВАДИТИ (УПРОВАДИТИ)** - уводити що-небудь у дію, у практику і т. ін. [7]

Стандарт освіти визначає: вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня; загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти; інші складники, передбачені спеціальними законами. Стандарти освіти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій. Стандарти освіти розробляються та затверджуються у порядку, визначеному спеціальними законами та іншими нормативно-правовими актами. [5]

Кримінальне правопорушення вважається закінченим з моменту вчинення хоча б однієї із дій вказаних в диспозиції зазначеної статті.

Суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального досягла віку з якого відповідно до КК може наставати кримінальна відповідальність і яка є громадянином України.

Громадянин України - особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України. [7]

Кримінальна відповідальність за вчинення цього кримінального правопорушення може наставати лише з 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення характеризується умисною формою вини. Пропаганда у закладах освіти та дії спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти можуть бути вчинені лише з прямим умислом. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони вчинення цього кримінального правопорушення у його першій формі виступає мета:

- 1) сприяння здійсненню збройної агресії проти України;
- 2) встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України;
- 3) уникнення відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що норма, передбачена ч.3 ст. 111-1 КК є формальним складом кримінального правопорушення, яке

вважається закінченим з моменту вчинення дій вказаних законодавцем в диспозиції статті.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#n12>
2. Кримінальний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Про основи національної безпеки України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>.
4. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 7. С. 246.
5. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
6. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 1. С. 755.
7. Про громадянство України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.

Гасимова Р. Ю.,
*студентка ННІ права та
інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:
Фіалка М. І.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінально-
правових дисциплін ННІ права та
інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМА ВСТАНОВЛЕННЯ БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТУ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЯК РІЗНОВИДУ ДИСКРИМІНАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Домашнє насильство – одна з найпоширеніших, найважчих і травмуючих життєвих ситуацій, яка виникає в межах міжособистісних стосунків в сучасному суспільстві. Це комплексна проблема, наслідки якої можуть бути дуже серйозними як для окремих людей, так суспільства в цілому. Як наголошують експерти у сфері протидії дискримінації, найпоширенішим видом дискримінації у Дніпрі виступає, за гендерною